

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

سیامک ستوده

۱۳ جون ۲۰۱۷

آریانا سعید و نمایش عریانی در جامعه سرمایه داری

پوشش کاملاً بدن نما و عریان آریانا سعید خواننده مشهور و شناخته شده افغان در کنسرتی در پاریس جنجال بزرگی در داخل و خارج افغانستان به پا کرد که مباحثات زیادی را حول آزادی پوشش در جامعه به دنبال آورد. من در اینجا قصد ندارم به اباطیل بی پایه آن دسته از کسانی که آریانا را به خاطر عدم رعایت شؤون اسلامی مورد حمله قرار دادند بپردازم، چرا که شؤون اسلامی در مورد زن، خود، بیش از هر چیز مروج فحشاء، منتها از نوع اسلامی آنست. بلکه بیشتر توضیح موضع منقدین ضد سرمایه داری وی را مد نظر دارم.

اما قبل از هر چیز اجازه دهید مقدمتاً اشاره ای به مقوله "حق و درست و نادرست" که لازم است قبل از پرداختن به اصل موضوع دید خود را نسبت به آن روشن نمایم، داشته باشم.

در میان منقدین آریانا سعید کسانی بودند که فکر می کردند چون آریانا مانند هر کس دیگری حق دارد در مورد لباس خود تصمیم گرفته و هر نوع لباسی را که مایل است بر تن کند، عملش درست و غیر قابل اعتراض است. به عبارت دیگر، آنها از مسأله حق و آزادی عمل، درستی خودعمل را نیز نتیجه گرفته، علاوه بر حق بر صحت عمل آریانا سعید نیز مهر تأیید می زدند. در مقابل، کسانی هم بودند که به عکس، چون پوشش آریانا سعید را نادرست می دانستند، خود به خود و به غلط این نتیجه را هم می گرفتند که پس او حق انتخاب چنین گزینه ای را هم نداشته است. این دسته هم از نفی عمل، به نفی آزادی و حق فرد در انجام آن عمل می رسیدند.

واضح است که هر دوی این دو دسته در اشتباه اند. چرا که هر دو بین حق انجام کار و درستی و نادرستی آن کار تمایز قائل نبوده و از قبول یا نفی یکی قبول و نفی دیگری را نتیجه می گیرند. در حالی که این درست است که در جامعه هر کس حق دارد در مورد پوشش خود و این که چه لباسی به تن کند آزادانه تصمیم گیری کند. ولی این لزوماً به معنای آن

نیست که پوشش و لباسی که فرد انتخاب می کند، لزوماً پوشش و لباس درست و مناسبی بوده باشد. مثل این که اگر شما در گرمای تابستان پالتو به تن کنید، ضمن این که این حق شماست که هر لباسی را که مایلید بپوشید و کسی حق ندارد مانع انتخاب شما شود، ولی، در ضمن، اینهم به معنای آن نیست که شما انتخاب درستی کرده اید. در اینجا هم، در این که آریانا سعید حق دارد که با هر نوع پوششی که مایل است روی صحنه برود و کسی هیچ گونه حقی در جلوگیری از کار او ندارد، ولی این نیز نمی تواند لزوماً به معنای درستی انتخاب او نیز باشد. به دلایل زیر:

۱- همانطور که پوشش و حجاب اسلامی، اگر اجباری نباشد، حق هر فرد است، ولی پوششی نادرست و نماد بردگی و فرمانبرداری زن نسبت به مرد در نظام ماقبل سرمایه داری است، همینطور هم نمایش و مسابقه سرسام آور عریانی که کارگردان آن عمدتاً نظام مردسالار سرمایه داری و بازیگران و قربانیان آن زنان اند - و گاهی تا حد تهوع آوری خصوصی ترین بخش های بدن آنان را برای لذت جوئی مردان، جلب مشتری برای فروش کالا و سودجویی از فروش خود کالای جنسی و سرویس های مربوطه به آن به نمایش می گذارد، نماد کالائی شدن زیبایی، جنسیت و لذت جنسی به دست سرمایه و برای سود سرمایه دار است.

۲- در جامعه سرمایه داری هر ارزش و نیاز مصرفی برای آن که قابل مبادله و از اینطریق قابل فروش و سودآوری برای سرمایه گردد باید برای عرضه و جلب مشتری قبلاً به نمایش گذارده شود. اگر پوشاندن بدن و زیبایی زن در نظامات ماقبل سرمایه داری اصل اخلاقی مقدسی است که بر شالوده اقتصاد فئودالی، یعنی تولید خودکفا، بنا شده بود، عریانی زن نیز، به آن صورتی که در جامعه سرمایه داری ترویج می شود، بخشی از اخلاقیات سرمایه داری و شرط ضروری کالائی شدن سکس و مبادله آن در بازار آزاد است. در خانواده پدرسالار، همانطور که همه ارزش های مصرفی توسط خود خانواده تولید و مصرف می شود، نیاز جنسی شوهر نیز نه در بیرون خانه و بازار، بلکه در درون خود خانواده و توسط زن او ارضا می گردد. از اینرو، مصرف جنسی زن نیز در انحصار تنها شوهر وی بوده و نیازی به نمایش آن در بیرون نمی باشد.

۳- از اینرو میان حجاب اسلامی و عریانی بورژوائی زن هیچ تفاوت ماهوی موجود نمی باشد. هر دو نماد استثمار و بهره کشی جنسی از زن اند. تنها تفاوت در شکل این بهره کشی و استثمار است. در اولی از آنجائی که زن حکم مایملک شوهرش را دارد مجبور به قرار دادن خود در اختیار شوهرش می باشد، و لذا وظیفه و حق عریانی در برابر تنها او را دارد، ولی در دومی از آنجائی که فردی "آزاد" است و به کسی تعلق ندارد، می تواند و باید بدن عریان خود را برای فروش در ملاء عام به نمایش بگذارد.

۴- در عریان شدن زن و به نماش گذاردن آن فی النفسه هیچ اشکالی وجود ندارد. زیبایی زن جزئی از زیبایی شکوهمند طبیعت و لذت از تماشاى آن یکی از پاک ترین و پرشورترین کامجویی های بشری است. آنچه که آن را به امری زشت و غیرانسانی تبدیل می نماید اینست که (۱) از اختیار خود زن خارج شده، به کنترل سرمایه و سودجویی آن در می آید. درست مانند فعالیت تولیدی انسان که با خارج شدن از کنترل خود تولید کننده و قرار گرفتن در دست سرمایه دار به کار، یعنی به فعالیتی آزار دهنده و غیر انسانی تبدیل می شود، و (۲) تنها شامل زن، و نه انسان به طور کلی، یعنی زن و مرد، می گردد. به عبارت دیگر، همانطور که در نظام سرمایه داری انسان دو شقه شده، یکی موضوع بهره برداری و استثمار دیگری قرار می گیرد، در اینجا نیز عریانی برای نمایش زیبایی انسان به طور کلی و به عنوان بخشی از زیبایی طبیعت به عریانی تنها زن، یعنی بخشی از جمعیت انسانی برای لذت جوئی و بهره برداری بخش دیگر آن تبدیل می گردد. در اینجا فیتیشیزم کالائی دامن عریانی و زیبایی را نیز می گیرد که در آن یک رابطه انسانی تبدیل به یک

رابطه کالائی و پولی می شود. زیبایی زن که برانگیزنده شورانگیزترین احساسات انسانی بود به عاملی برای برانگیزی حس سودجویی می شود.

۴- آریانا سعید با این عمل خود نشان می دهد که نقدش از حجاب اسلامی نه نقدی رادیکال، بلکه نقدی بورژوائی است. سرمایه همانطور به زن نگاه می کند که تاجر به کالا. این که چگونه می تواند از جنسیت او به بهترین شکلی استفاده و سود زائی کند. قصد او از در هم شکستن سنن و قوانین خانواده پدر سالار آزادی زن به معنای واقعی آن نیست. سرمایه همانطور که دهقان سرف را از چنگ ارباب برای بهره کشی خود در کارخانه آزاد می کند، همانطور هم آزادی زن را از چنگال شوهر و چهارچوب تنگ خانه و خانواده برای بهره برداری و سودجویی خود آزاد می نماید. اگر در جامعه سنتی زن برده و در اسارت کاری و جنسی شوهر است، در جامعه مدرن تلاش می شود که زن به اسارت کاری و جنسی سرمایه در آید: به صورت پرولتر کارکن در شرکت و کارخانه و به صورت وسیله لذت جوئی مرد در خانه و بیرون از خانه.